

Előfizetési díj.

Videkekre postán vagy helyben házhoz	
hordva:	
Egy évre	12 frt.
Félévre	6 "
Negyedévre	3 "
Egy óra helyben	1 "
Videkről egy hónapra előfizetést nem fogadunk el.	

Egyes szám ára 5 kr.

Megjelenik minden nap, az ünnepeket követő napok kivételével.

KELET.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPI LAP.

Szerkesztői szállítás:

Belkirály-utca szeglet trencsini-vár 7. szám háza a lap szellemi részét illető közlemények czimzandók.

Az értékes cikkek díjaztatnak.

Készítők nem adnak vissza.

Kiadó-hivatal:

Stein János könyvkereskedése, hová az előfizetések és hirdetések küldendők.

Hirdetési díjak:

Ötször hasábozott garmond sor vagy anna tere 6 kr. Bélyegdíj minden hirdetés után 30kr Nagyobb és gyakori hirdetéseknek külön kedvezményt is nyújt a kiadóhivatal.

Hirdetéseket fölvesznek:

Bécsben: Oppelik Alajos (Wollzeile 22). Haase Wien Wallischgasse Nr. 10.

Nyilttérli cikkek

garmond sora után 25 kr. fizetendő

ELŐFIZETÉSI FELHÍVÁS

„KELET”

politikai és közgazd. napilap

1874. második fél évi folyamára.

A „KELET” előfizetési ára:

Egy évre	12 frt
Félévre	6 frt
Negyedévre	3 frt
Egy óra	1 frt
Egyes szám ára	5 kr.

A lap széthúzásánál előforduló zavar kiküldésének tekintetéből vidékről 1 hónapra előfizetést nem fogadhatunk el.

Az előfizetési pénzek, legcélszerűbben postai utalvánnyal kiadók Stein János könyvkereskedésébe küldendők.

Nyolcz egyszerre beküldött előfizetés után tiszteletpéldánnyal szolgálnak.

A „KELET” kiadóhivatala.

A honvédelmi miniszterium költségvetése.

Budapest, november 3.

(A.) Mióta a magyar honvédség a mult őszi hadgyakorlatokban számára, szervezetére és kiképzésére nézve egyaránt amonarchia védelme egyik legerősebb és leghasznavehetőbb tényezőjének bizonyult, amaz ócsárlók sem halatják többé szavukat, kik ez intézményt olyan hasznos katonási játéknak nevezik, mely az országnak óriási pénzébe kerül. Arról, hogy a honvédség nem játékszer, a hadgyakorlatok tettek tanubizonyoságot; azt pedig, hogy nem olyan roppant pénzbe kerül s hogy nagy deiciteink oka nem benne keresendő, mutatja a honvédelmi miniszterium 1875. évi költségelirányzata és ez előirányzat indokolása. Mintogy az általános védkötelezettség, mint egész Európában, ugy Ausztria-Magyarországban is el van fogadva, azon védkötelezettségek szolgálata, kikből ma a honvédség áll, még többé ogna kerülni, ha nem itt, hanem a közöshaderegekben szolgálnának. Itt a honvédség hitelét nemcsak politikai és magyar nemzeti, hanem pénzügyi szempontok is indokolják. Ha a 170.000 katona a közöshadseregbe lenne beosztva, akkor többé kerülné, mint jelenleg a honvédség s e mellett nem lenne speciális magyar nemzeti sereg, mely kizárólag a

magyar király és a magyar törvényhozás befolyása alatt áll.

A honvédség 1875-ki rendes szükséglete 6.995.100 frt, rendkívüli szükséglete 768.583 összesen 7.763.683 frtra vagyis a folyó évi szükségletnél 13.626 fittal kevesebbre van előirányozva. Ez az egyedüli miniszterium, melyről a közvélemény tudja, hogy kiadásai annyira leszállítvák, hogy itt további lényeges megtakarításokat alig lehet eszközölni. A folyó évre megszavazott összes szükséglethez mérve jövőre mégis némi kevesebbet mutatkozik, mi onnan ered, hogy a rendkívüli szükséglet jövőre 768.583 fittal csekélyebb, mint az 1874-ki. A rendes szükséglet ellenben 696.459 fittal nagyobb. Mig 1874-re e czimen csak 6.298.641 frt volt megszavazva, jövőre a miniszterium 6.995.100 fittal többet kér magának. E többlet egészen a csapatok szükségletének fokozódásából ered. 1874-re a csapatoknál 5.436.339 frt lön megszavazva, jövőre azonban 6.191.639 frtot vagyis 707.583 fittal többet kér a miniszter s kérelmét azzal indokolja, hogy a csapatok öt heti gyakorata az aránylag leszállított állomány dacára most több költségre kerülnek, mint 1873. évi. Ez összeget a miniszter nélkülözhetlennek mondja, mert 1874-hen is az e célra megajánlott összeggel a legtakarékosabb gazdálkodás dacára is csak úgy tudott kijönni, hogy felhasználta azon mintegy két milliónyi pénzt, mely az 1873-ban nyitott hitelből még rendelkezésre állt. A miniszter ur különösen azt mondja, hogy az 1875-ki előirányzatot oly annyira a nélkülözhetetlen szükségletekre korlátozva állította össze, hogy bármely tételnek törlése csonkítani fogná a honvédség harczerképességét s hogy a iölvett összegekkel is csak az esetben tud kijönni, ha a csapat cziménél ujra megadják neki a mirement teljes jogát.

A miniszter a honvédség lovasságának hat századdal való szaporítását is tervezi, mert — mint igen természetes — a lovasság állományát kellő arányba kell hozni a gyalogsággal. És itt a miniszter számokkal kimutatja, hogy ha a közös hadseregnél szaporítanak a lovasságot, a honvédségnek háboru esetén való ellátása céljából, ez sokkal többé kerülne a honvédlóvasság szervezeténél.

A honvédségnél egy század évi fentartása kevesebbe kerül, mint a közös hadseregnél egy lovas század költségeinek a z o n h a r m a d a, melyet a magyar állam szokott fizetni, számokban kifejezve a dolog következőleg áll; az ujjonon felállítandó hat lovas század szükséglete 115.143 frtra van előirányozva, míg a közös hadseregnél hat század egy évi tartása 430.000 frtra kerül, melynek áll-

nem olyan természetű, hogy nyugodt téltelenségben vagy csak aránylagos téltelenségben is, tudjon élni.

Betöltendő köteleességekre és pedig fontos köteleességekre volt neki szüksége, valamely művet kelle neki végrehajtania, még pedig valamely lelket ébren tartó, egész szellemet igénybe vevő, hasznos művet; erős, hatalmas tehetségek forrongtak benne, és ezeknek táplálékra, szabad munkásságra volt szükségük: nem akartam volna, segédkezet nyújtani azok elfojtására vagy korlátozására; nem, örömmel telt benne, segélyre lenni neki szándokában s tágabban tért nyitni tevékenységének.

„Te kész tervvel állasz elő Francis, és pedig jó tervvel; csak láss kiviteléhez; birod helyeslésemet s teljes beleegyezésemet, és a hol és mikor szükségéd lenne segélyemre, csak szólj, én azonnal készen leszek.”

Francis csaknem könyekkel szemében, mondott nekem köszönetet; ezután szemei felragyogtak s az öröm villama cikázott bennük; egyszerre megragadta kezemet s hosszasan szorította azt mindkét kezével, de nem szólt többet mint:

„Köszönet monsieur.”

Isteni napot töltünk künn a szabadban, s későn jöttünk haza, mely utunkra a nyári telehold veté búvós fényét.

Tíz év reptél most el fejem felett szárnyasapáisaival port verve fel, nyugalmat nem ismerő, fáradságtól rezgő hangokat hallatva; tíz év tele zaj, tevékenység és ki nem elégtett törekvéssel; tíz év, melynek lefolyta alatt én és nőm, miután egész törekvésünk az előhaladás útjára irányult; — a mint minden európai főváros jóvával lakónak jelszavuk, most csak az előhaladás útján törni elő, — alig ismertük a nyugalmat, mulatságot nem élveztünk, so-

talunk viselt egyharmada 143,333 frt s így 28,190 fittal haladja meg a honvédség e czimén mutakozó szükségletét. Minthogy összesen 18 új lovasszázad szervezetét tervezik, ez nekünk egyszer mindenkorra 200,000 és évenként 84,571 forinttal több kiadást okozna, ha azokat nem a honvédségnél, ha a közös hadseregnél állítanák föl.

A rendkívüli szükséglet közt ruházatra és felszerelésre 480,000 szerepel. Eddig 170 ezer főnyi sereg számára teljesen megvolt a ruházat és a felszerelés. De minthogy az őszi gyakorlatokban 60,000 ember vett részt, ma mozgósítás esetén jó és új ruha legfőlebb 100,000 ember számára van. Már pedig a harczerend szerint első vonalban kivonuló 124 zászlóalj átlag 1000 fővel 124,000 főnyi felszerelést igényel.

Az itt mutakozó hiány pótlására a fentebbi összeg van praeliminálva; az elhasznált cikkek a pótraktárakban maradnak s a mozgósításkor felállítandó 94 pótzászad felszerelésére fognak fordítani. Az új felszerelés beszerzésének elmulasztása által a honvédség mozgósítása lenne akadályozva, melyért — mondja Szende — a felelősséget el nem vállalhatja. Annyi bizonyos, hogy a honvédelmi budget oly gondosan készült, hogy benne lényegesebb reductiokat csak igen fontos érdekek károsítása árán lehetne foganatosítani.

— A főrendiház módosítása az erdélyi census iránt, mint az alábbi országgyűlési tudósításból is látható, az alsóház által elvetetett. A többséget, mely e határozatot hozta, a „P. Napló” következőleg jellemzi:

E többség a legkülönbözőbb elemekből állt. Ott voltak a kormány összes tagjai. Ott a baloldal Tiszsa Kálmánal, s a szélsőbal Simonyi Ernővel s Irányival. Ott a Deákpart régi vezértagjai, Pulszky Ferencz kivételével s az újabb nemzedék számos tagja, ide nem számítva természetesen az ugynevezett conservatív töredéket, Kerkapolyt és többeket. Összesen véve, azt lehet mondani, hogy a jelen volt jobboldaliak kisebbsége szavazott csak a kormányra, csak hogy — fájdalom — nagyon sok nem volt a képv. házban, mert egyáltalán a fővárosban sínes.

A kisebbséget Paczolay, Pulszky Ferencz, Kerkapoly, és az ugynevezett conservatív töredék stb. alkotta. A baloldal és a szélsőbalról egyetlen egy tag sem szavazott a főrendeket pártoló jobboldaliakkal. Az erdélyi képviselők közül az összes ellenzékiek, s a jobboldalról mintegy 4—5 főrendek ellen szavazott.

Alighogy e szavazás megtörtént, egy oly „malheur” következett be, mely nagy következményű lehet.

Simonyi Ernő azon toldást tette a főrendek egyik módosítványához, hogy a ki az összeiró, vagy

ha nem gondoltunk kiméletre s miután utaink egymás mellett haladtak, kéz kézben törhettünk előre, soha nem békétlenkedtünk, nem sajnáltuk a fáradságot, sem nem ingadoztunk. A remény felvidítá kedélyünket; egészség fentartá erőnköt; a tökéletes összhang minden gondolatunk s tetteinkben sok nehézséget megkönnyített s legyőzött, és végre a szerencsésen kivívott siker is olykor-olykor bátorító jutalom volt szorgalmunkért. Növelédként egyike lett a legnépszerűbbeknek Brüsszelben, és miután szélesbítettük hatáskörünket, nemesítettük, emeltük nevelési rendszerünket, s fokozatosan emeltük a tandíjakat is, tanítványaink is válogatottabbak lettek rendre, s végre Belgium legjobb családjaik gyermekeiből volt összeállítva növelédként. Angliában is pompás ismeretségi körünk volt, mely legelőször is a mr. Hunsden, nem kért ajánlata folytán keletkezett, ki, miután átjött hozzánk, s engem jó előhaladásom végett erős kitételekben, kellekig kiszidott, haza menve egész sereg fiatal — shire-i örökösöt küldött át nekem, rokonait, hogy, mint mondá, „mrs Crimsworth által” kicsiszoltassanak.

A mi pedig e most említett mrs. Crimsworthot illeti, ez bizonyos tekintetben, egészen más aszszonnyá vált mint azelőtt volt, míg más tekintetben a régi maradt. Oly különböző volt, különböző körülmények között, hogy néha azt képzeltem, két nővel bírok. Szellemi tehetségei, melyek, midőn nőül vettem is, teljesen ki voltak már fejlődve, megmaradtak szép üdesegekben; de más képességek is kezdtek fejlődni, s erősen nőni benne, és annyira elágaztak, terjedelmessé váltak, hogy az eredeti nővény külső jellegét egészen átváltoztatták. Szilárdság, tevékenység, vállalkozó szellem, komoly lombsá-

kiigazító bizottságok, esetleg a választási elnök előtt adókönyveskéjével igazolja, hogy a mult évi adóhátralékot megfizette, az választói jogosultsággal bír. E toldás, a kormány ellenzése dacára, 63 szavazattal 61 ellenében elfogadtatott.

Két jobboldali: gr. Berthold Arthur és Somsich Pál az ellenzékkel szavazott; a jobb oldal nagy része a folyosókon volt. Ha a módosítás törvényerőre emelkednék, a választói névjegyzékek minden jelentősége megsemmisülne, s így világos annak szükségessége, hogy a javaslatot a képv. ház ujabbán is tárgyalja.

A vita tovább haladván, visszautasított a főrendek azon módosítása is, hogy a becsületlen büntettek miatt elítéltek örökre kizárassanak a képviselőházból.

A képviselőház ülése oct. 28.

(Vége.)

A t. háznak joga van e miatti pálozát törni a miniszter felett, de az ember mindamellett többet annál nem képes teljesíteni, a mit teljesíteni tehetségében áll: és alig csalódom azon vélekedésemben is, hogy ha a t. ház bölcsességének sikerül államháztartásunkat rendezni, biztosítani, bármely miniszterium az általam említett nagyfontosságú kérdésekben a siker biztosabb reményével fog eljárhatni, mint azt a jelen miniszterium eddig tehette volna, midőn ország-világ tudta, hogy pénzügyi zavarai miatt erőlyes fellépésre nem képes.

Készségkülv mondani fogják, t. ház, hogy azon javaslatok, melyeket a pénzügyminiszter beterjesztett, a nemzet tőke-vagyonát támadják meg; ezt tenni nem szabad; az adóképesseget kell mindenelőtt emelni, mielőtt az adók szaporításáról, emeléséről szó lehetne. Meglehet, nézetem hibás: én elismerem ugyan azt, hogy e felszaporodott hátralékok adózáink községeknek egy részét igen súlyosan terhelik; de hogy folyó adóink a nemzet tőke-vagyonát megtámadják, ezt részemről állítani nem merem. Nem hiszem, hogy azon törvényjavaslatok, melyeket beterjeszteni bátor voltam, megtámadják a nemzet tőke-vagyonát, mert a ki jövedelmeinek hűtlen, hibás bevallása miatt eddig adóval aránytalanul csekélyen volt megrovva, méltán nem fog panaszkodhatni arról, hogy vagyonának tőkéje támadtatik meg, ha a kivétési erőlyesebb eljárás mellett vagyonához aránylag rovatik meg. A vadász miért ne fizessen a mulatságért, a melyet kedvel; az a ki a vasuton utazik, ha valamivel többet fizet is, azért még vagyonának tőkéjét nem támadja meg. Sőt azt merem állítani, hogy még azon földbirtokos is, a ki például 100 forint adót fizet, öt vagy tíz %-os felemelés mellett öt vagy tíz forinttal többet fizet, azért a legrosszabban esetben talán inditvatva érezheti magát arra, hogy holmi felesleges dolgokról lemondjon; de e miatt, ha általában nem igen rossz gazda vagy különben már vagyonilag elmerülve nincs, vagyonának tőkéjét nem támadja meg.

torral fedezték a költői érzelmeiket, s melegéget; de a virágok azért még mindig léteztek, tisztán, üdén tartatva feun, a későbbi növényzetánya és erőteljesebb alkata által: tán csak egyedül előttem volt tudva azok létezésének titka, de az én számomra mindig készek voltak azok a legfinomabban illatozni, és épp oly szűzies, mind ragyogó szépségben tündökölni.

Egész napon át házam és ez intézet az igazgatóné asszony felügyelete és vezetése alatt állt, ki egy igen tekintélyes kinézésű elegans delnő volt, széles homloka sok elmélkedésre, gondoskodásra mutatott, komoly arca tiszteletet parancsolt; reggeli után azonnal elszoktam válni e delbőlgytől; mentem az én főtanodámba, ő tanszobáiba távozott; napon-ta egy órára haza térve, mindég élénk foglalkozásban találtam őt intézetében; csend, munkásság, tisztelet kísérték őt nyomon. Ha nem volt maga tanítással elfoglalva, mégis ővé volt a felügyelet, s szeme, esze mindenütt jelen volt; ilyenkor komoly gond és figyelem ült egész arcán. Mikor ő maga tartott oktatást, arca élénkebb kifejezést nyert; bizonyos élvezetet látszék e foglalkozásból meríteni. A hang-és beszédmodor, melylyel tanítványaihoz szólott, ambár mindég egyszerű és mesterkéletlen, soha sem volt közönséges vagy száraz; nem alkalmazta beszédét a rendes szólásformákhoz — mondatait a dolog menetéhez képest állította össze és gyakran igen erőteljes és mélyre ható megjegyzései valának; sokszor, ha a történelem, vagy földrajzból kedvencz pontokat kelle kiemelni, s megmagyarázni, egész ékesszólóvá vált.

(Folyt. köv.)

„KELET” TÁRGZAJA.

A tanár.

Regény.

Írta: Currer Bell.

Eyre Jane, Shirley stb. szerzője.

Huszonötödik fejezet.

(Polytatis.)

Volt módunk hozzá, hogy a legjobban, legondosabban rendezzük azt be, mert folyvást, jövőelmünkhez mérve is takarékosan élünk. Ez időzerint igen kiterjedett és válogatott ismeretségi örről is birtunk, mert ambár hogy látogatási könnk csak oly szűkre volt szabva általunk, mint eddig, azért mégis mindenfelé a jobb házaknál és iskolákban eléggé ismertek voltunk, mint tanító és anitód. Miután Francis felfejt előttem tervét és ilatásait, végzavaiban legnagyobb reményét fejezi ki a jövőre nézve. Ha csak isten egészséget ad, s örevesünket siker koronázza, meggyőződése szerint, dövel független állást biztosíthatunk magunknak, nég mielőtt igen elöregednénk arra, hogy élvezni írjuk szabadságunkat; ekkor mindketten nyugalmra helyezzük magunkat; s mi akadályozna azon esetben, lakásunkat Angliába tenni át? Anglia még mindig „igéret földje” volt reá nézve.

Én semmi akadályt nem gördíték Francis teré elé, nem tettem legkisebb ellenvetést, tudtam,

A mi pedig a ház tulsó oldalán említett vasuti szállítási adót illeti, az oly csekély mérvben van e törvényjavaslatban megállapítva, hogy egyáltalában a kereskedelmi forgalmat nem fogja megakasztani.

Mi kell ahhoz, hogy az adóképeség fejlesztésék? Ahhoz sok kell, jó közigazgatás, igazságszolgáltatás, népnevelés, felsőbb oktatás, iparfejlesztés, hitelrendszer, közlekedési eszközök, célszerű kereskedelmi politika és sok más kell, a mi ezek létesítéséhez kívántatik, és kellenek hozzá még szerencsés conjuncturák is. (Halljuk!) Ki az a ki mintegy varázsszöveggel csapásra, vagy csak rövid idő alatt is mindezeket előteremteni tudná? Mindenütt az egész világon, évek hosszú során keresztül folytatott tartós, következetes munka, sokféle törvényhozási intézkedésnek volt ez gyümölcse, és magára arra is, hogy az adóképeség fejlesztésék, eszközök szükségessége, szükségessé tiszviselők, bírák, tanárok, kö- és vasutak, egyéb közlekedési eszközök stb. Mindezek előállítására sok pénz kívántatik, és ezen pénzt másképp, mint adózás által, előállítani nem lehet. Valóban circulus viciosus tehát azt állítani, hogy hazánkban előbb az adóképeséget kell fejleszteni, mielőtt a közterhek emeléséről szó lehetne, midőn az adóképeséget az arra szolgált eszközök kiadásának utján megszerezése nélkül nem lehet fejleszteni, épen korunkban nemcsak háborúkban, hanem pénzügyi kalamitásokban is veszhetnek el államok, azok főképp, melyek a miénkhez hasonló viszonyokban vannak. Háborúban polgáraink javainak egy részét áldozzuk fel, hogy megmenthessük az egészet: nem kell-e ezt tennünk mind annyiszor, valahányszor erre szükség van.

Gondos vállalkozó, ki bizonyos vállalat által vagyonát megkettőztetni akarja, befekteti abba vagyonának egy részét, hogy azt annak idejében nyerevénye gyümölcseivel öregbitve vehesse vissza, ha ezt nem teszi, vagy nem vállalkozhatik, vagy vállalkozni nem sikerül. Ezt kell tennünk nekünk is, nekünk mindennek előtt állami életünk fenntartását kell minden áron biztosítanunk pénzügyi zavaraink tökéletes megszüntetése mellett. E nagy cél elérésére fel kell áldoznunk, ha kell, ha másképp nem lehet, vagyunkunk tőlünk egy részét is, hogy az egészet megmentsük. (Helyeslés jobb felől.) Ezt tették századokon keresztül ismételve, nehéz körülmények között, őseink; nem kétem, hogy megteendők unokáik is. (Helyeslés jobb felől.) Erős meggyőződés, hogy a t. ház, midőn most államháztartásunk rendezésének eszközeiről legközelebb határozand, a legfontosabb, a legmesszebb ható határozatok egyikét hozandja. Adja a mindenhátó, hogy határozatai hazánk fennmaradásának megőrkítésére vezessenek. (Élénk éljenzés.)

Az erdélyi census a képviselőház novvem-3-iki ülésén.

Tárgyalás alá vétetik a központi bizottság jelentése azon változtatások tárgyában, melyeket a főrendiház a választási törvényjavaslat némely szakaszaira vonatkozólag elfogadott.

A főrendiház ugyanis a választási törvényjavaslat 5-ik szakaszának a képviselőház által elfogadott következő szövege helyett:

„Az ország azon részeiben, melyekre az 1848. erdélyi II. törvényzikk hatálya kiterjedt, választói joggal bírnak azok, kik nagy és kis községben a ke-

reseti adót és a földtehermentesítési pótlékot be nem számítva, 8 forint 40 kr. egyenes államadót fizetnek.

Ezeket kivül mindenik község, mely az 1791-beli XII-ik törvényzikk nyomán jogosítottakon kívül legalább 100 fűstöt s zámál, két kisebb községek pedig egy szabadon választott képviselő által folynak be a választásba;

azon módosítást hozta javaslatba, hogy ezen szakasz első bekezdésében azon szó után „földtehermentesítési” még a következő szavak, „valamint a föld adó” szurassanak be.

Az osztályok többsége a központi bizottság az eredeti szöveg megtartását hozza javaslatba.

A központi bizottság javaslata ellen az I. és III. osztály különvéleményt nyújtott be, mely azon okból, hogy az 5-ik szakasz „az eredeti szöveghez szerint, incidentáliter lényegesen módosítaná az erdélyi választási censust, a mennyiben azt jelentékenyen kiterjesztené, azt a kitűzött célon tulmenőnek tartja: ellenben az 5-ik §. a főrendiház módosítása szerint, semmit egyebet nem jelentvén, mint Erdélyben a rendszeres választási törvény megalkotásának a törvényes és tényleges gyakorlati fenntartását, ennél fogva a főrendiház módosításának elfogadását indítványozza.”

Szeniczey Ödön, a központi bizottság előadója: A képviselőház által korábban elfogadott szerkezetet ajánlja elfogadás végett. Nem tartja szükségesnek bővebben részletezni a központi bizottság eme javaslatának indokait. Azon indokok, melyek az ezen törvényjavaslat felett folytatott vitában felhozattak, ma ugyanazon körülmények között teljes joggal hasonlítottak tarthatók. Az akkor felhozott érvekhez azonban a belügyminiszter által eszközölt összeírások újabb becse adatokat szolgáltatnak, melyek meggyőzték az osztályok többségét arról, hogy a képviselőház akkor, midőn az Erdélyre vonatkozó censust megállapította, helyes tapintattal járt el. Ezen adatok teljesen értéken kívül helyezik egyes képviselőknek, valamint a főrendiház jogügyi bizottságának azon állítását, hogy a kérdéses 3%-nyi pótdó címén fizetett összeg beszámítása a választók számát Erdélyben oly mérvben szaporítaná, hogy azt egyelőre meghatározni nem is lehet. Számokkal lehet ugyanis bebizonyítani, hogy a képviselőház szövegezését szerint elfogadott és nem többre, mint 14 ftt 22 kr-ra rugó census alapján összeirt választók száma csak mintegy 2%-kal szaporodnék, ellenben a főrendiház módosítása szerint 18 ftt 48 kr-nyi census alapján összeirt választók száma 8%-kal apadna, tekintve már most azt, hogy a régi jogra vonatkozólag a főrendi által is elfogadott intézkedés következtében a választók száma Erdélyben különben is apadni fog, azt hiszi, hogy a központi bizottság úgy a képviselőház által szemellett tartott elveket, valamint az ország erdélyi részében lakó választók érdekeit helyesen fogja fel akkor, midőn a régi jog eltörlése folytán évenként beálló apadást a választók számának említett 2%-nyi szaporulatával törekszik ellensúlyozni. Ajánlja a központi bizottság javaslatát.

Kemény Gábor br.: Két indítvány fekszik a ház előtt: a közp. bizottságé, melyet Szeniczey indokolt s az első és harmadik osztályé, melyet ő fog védelmezni. E különvélemény arra vonatkozik, hogy a főrendiház módosítása fogadtassék el, illetőleg, hogy a földadónál a censusba a 12 fttnyi pótdó be ne számítassék s a census csak a törzsadó alapján vettessék ki. Fő érve ennek védelme közben arra fektet, hogy ez felel meg az eddigi gyakorlatnak,

ez a törvénynek. Így ejtetett meg a 65-ki kolozsvári tartomány-gyűlésre a választó-összeírás, így egyenesen a kormány utasítása folytán a választás 1869-ben s 1872-ben is. Mindezek igazolására fololvassa az illető kormányrendeleteket. Van tudomása arról, hogy történt egy eset, mely ettől elütőleg eszközöl az összeírás.

Tordamegye volt ez, mely valószínűleg elnézésből s tévedésből, összeíró bizottmányában a pótdónak beszámítását is engedélyezé. De a központi bizottmány e hibás összeírást megszünteté s kijavíttatá. Alsófehérmegye még pláne azt is meghátározza, hogyan számítassék le a pótdó. Így azt hiszi, hogy kétségen kívül bebizonyítá, hogy az eddigi törvényes gyakorlat az volt. A ki ezt tagadja, az vagy gyanusítja, vagy rágalmazza a kormányt. Vagy gyanusítja azzal, hogy kiadott rendeleteinek nem tudott érvényt szerezni, vagy azzal rágalmazza, hogy kiadott intézkedéseinek áthágását ujjain keresztül nézte. Ő sem egyiket, sem másikat nem tételezi föl azokról, kik eddig Magyarország belügyministeri székén ültek.

De ez eljárás nem csak tényleges, nem csak egyes miniszterek szeszélyén alapult volt. Utal arra, hogy a választások mind ily alapon történtek és soha ezek ellen a pótdó be nem számítása miatt reklamációk be nem nyújtattak. Sőt a magyarországi adó-törvényvel való analogia is ezt bizonyítja. Így ő bebizonyítottan tekinti azt, hogy a jelen javaslat úgy, a mint azt a főrendiház s az I. és III. osztály ajánlja, csak a statusquo fentartásával egyértelmű s így nem reakcionárius, nem jogfosztó az; azt azonban ép úgy mondhatni véli, hogy ez esetben Szapáry belügyminiszter s a ház javaslata nagyon leszállítja a censust. Leszállítja pedig 18 fttől 14 ftt-ra, valamivel többel, mint 4 fttal. A mi ennek eredményét illeti, arra nézve hozzátvető adatai vannak.

Dobokamegyében 93-ról 166-ra emelik néhány községben a javaslatok a szavazók számát, Kolozsból s Küküllőből került adatok szerint 60 egész 100 perccenttel emelkedik a választók száma. De vannak számadatok, melyek legközelebb igen nagy zajt keltek s melyek a belügyminiszteri javaslatot védik; két lapban jelentek azok meg, de ő hivatalos eredetűeknek tartja azokat. Ő meg fogja kísértetni ezen számok valódi értékükre való devalválását, mert hiszen a számokkal igen könnyű tetszés szerint bánni s ügyes matematikus bebizonyíthatja azt, hogy kétszerkettő öt. (Derűtségs.)

Először is bevétezt e kimutatásba egy eszmó szegény község és hatóság, holott itt a születési jogosultság valóságos suffrage universelle alaptán, ahoz képest a jelen census leszállítása melletti választó-számszaporulat (a census alapján szavazók száma például Aranyos széken 38-ról 72-re emelkedvén, míg a születés alapján szavazók száma 2000-en fölül rug) természetesen számba sem jöhet. Ezen felül azonban, a mit mint adatok mondanak, elfogadja a számokat, úgy azonban egyenesen azt mutatják, a mit ő állít, hogy t. i. 60—100 perccent szaporulatot mutatnak fel az eddigi, azon alapon szavazókhoz képest, a mi annál inkább észrevehető, a mint a jelenleg születési jogosultságot élvezők évről-évre kihálnak, elfogynak. S ha tekintetbe veszi a ház, hogy a képviselő-választásról intézkedve intézkedik a megyebizottsági tagok választásáról is: nem teheti, hogy ne óvjon az ellen, mennyire új elemek nyernének itt befolyást.

De hogyan kerül e javaslatba, melynek célja a régi census fentartása, e census-leszállítás? Vaj-

kötelez azon balgaságra, hogy teljes összhangzást találjon a végtelenül bonyolult valóság, s e hasznos, de igen nyers abstractiók közt. S alig képzelhető, hogy az egoismus nemzet-gazdaszatának kifejlődése után miért ne történhetne egy további lépés is annak elfogadása által, hogy a társadalmi forgalom alakulása a legkönnyebben felismerhető egoismus éreken kívül befolyon más erkölcsi tényezők is, melyek közül pl. figyelmet érdemelne az egyesülési közérzet.

Mill egészen ment a jogosult, magokban véve helyes nemzetgazdasági theoriáknak a forgalmi élet valóságával való össztetvesztésétől. Távol tartá ő magát az egoismusként azon dogmaticájától is, mely újabbban főleg Németországban igen sajnos elterjedést nyert. E dogmatica épen abból támad, hogy az egyszerű feltételekre alapított elmélet consequentiája s kerekdedége által rávezet arra, miszerint a valóság kimerítő alakja gyanánt tárgyalassék, holott legteljebb azon legkedvezőbb felfogásmód, melyre ismereteink minősége bennünket a tudomány minden fókán képesít.

Állítják azt is, hogy a moral tere egészen különbözik a nemzetgazdaságtól s hogy bármily elismerésre méltók is más életviszonyokban a szeretet s a többi erények, a nemzetgazdaság elve gyanánt csak az önszeretet fogadható el. Schulze mondja p., hogy „a testvériség parancsaival együtt, melyeket keblünkben egy benső hang sugall, a szabad erkölcsiég birodalmába tartozik s ott veszi kezdetét hol a gazdaság és állam megszünik; nem a kereset, a jog és kötelesség képezi birodalmát, nem a kényszer, hanem a szabad szeretet hatalmát; s méltóságától fosztatnék meg, ha ugyszólvá rendeleti kényszer által az emberi forgalom alapjává tételnék.” A jogosság azonban tényleg természetes alapját képezi a forgalomnak s így részeseül utóbbi a törvények

jon bizalom jele-e ez Erdély népessége iránt, hogy a leszállításra is éretnek tartatik; vagy bizalmatlanság az eddig irányadó elemek ellen, midőn hatáskunk paralyzálása ujelemek tövétele által lehetővé tétetik. Ő nem tudja, melyik kettő közül az igaz magyarázat, ő nem tudja. Csak egyet tud, hogy neki egyik sem kell. (Tetszés a középén.) Ő csak annyit tud, hogy az veszedelmes hazájára, nemzetére nézve, s azért komolyan kéri a ház minden tagját, hogy háttérbe szorítván a gyarló embert előítéleteivel s ellenszenvével, szavazzon csakis e bázis e nemzet érdeke szerint. (Éljenzés a középén.)

Szapáry Gyula gróf. Midőn a kormány ezen törvényjavaslatot benyújtotta, az volt a cél és az irány, hogy lehetőleg praecisioztassanak az 1848. törvényben megállapított intézkedések, mind a választói jogosultságra, mind a választás körül kövendő eljárásra nézve.

A választótörvény 5. §-ában s az 1848. erdélyi II. t. czikk 2. §-ának c) pontjában foglaltakat minden magyarázat nélkül fentartani nem volt lehetséges, sőt az 1848. 2. t. cz ezen részre szerinti értelme szerint már 48. után sem volt végrehajtható, és hogy szószertit értelmében nem volt végrehajtható, bizonyítja azon körülmény, hogy a választások megelőzőleg mindanyiszor szükséges volt ezen törvény magyarázatát miniszteri utasításokat kibocsátani; s ezek alapján történtek az eddigi választások. Felfogása szerint most nem arról lehet a szó, hogy a törvényjavaslat intézkedései megfelelnek e a 48-ik évi erdélyi II. t. cziknek, mert a törvényvel a változott adózási viszonyoknál fogva összehasonlítást tenni nem lehet. Hanem figyelemmel kell lenni főleg arra, hogy mennyire felel meg a törvényjavaslat szóban levő szerkezet a törvénynek eddig adott magyarázatnak és az ezen magyarázat folytán kifejtett tényleges gyakorlatnak.

Igaz a Kemény Gábornak, hogy a miniszteri utasítások a főrendi módosításnak voltak megfelelőek, de nem a gyakorlatnak. Több megye — így Torda s Naszód vidéke — a 18 fttot vette alapul. Ezután így folytatja: Így fejlődött a gyakorlat. Erdély sok részeiben így fejlődött három választás alkalmával kilencz éven át: nem lehet azt egyszerűen visszaélnének mondani, olyannak, minő egyes választókerületekben másutt történt, hanem mint az előttem szólott mondotta, ezen gyakorlati szentesítést nyert a tényleges alkalmazás által, és az által, hogy az e alapon választott képviselők a törvények hozatalára három országgyűlés alatt befolytak.

De épen azért, hogy meggyőződést szerezzen magának arról, vajon tényleges gyakorlat alapján mily különbséget eredményezne a képviselőház által elfogadott szöveg kivitele a főrendiház által elfogadott szöveg kiviteléhez képest, mind a két alapon eszközöltetett Erdélynek nyolcz megyéjében és e kíséreltül hozzá véve még két székesvárosban összeírás. Az ilyképen eszközölt összeírás eredménye nyilvánosságra hozott és így egyes részleteire ezúttal nem lehet szándékomban kiterjeszkedni, csak általánosságban akarom megjegyezni, mivel a számok csoportosítása ellen több rendbeli észrevételt tett a képviselő ur, hogy miként eszközölteték az összeírások? Eszközölteték a szolgabíró által úgy, hogy minden egyes községben külön-külön összeírták az adófizetőket az ott lévő adófelvételi főkönyvek alapján. Oly adatokról van tehát felfogásom szerint szó, a melyeknek hitelességét kétségbe vonni alig lehet.

Történetek ezenkívül összehasonlítások a 18 ftt 48 kr. adót fizetők száma és a választók azon szá-

védelmében. A testvériségnek is van a köz, sőt az üzletélet terén is, bárha korlátozt, működési köre. Meddő szűrszálhasogatáshoz vezetne, ha minden ily irányú intézményt, p. a nyilvános szegényügyet, az egoismusra vinnék vissza; hisz, akkor a magános ember „szabad erkölcsiége” is le volna származtatható az egoismusból. Nem egy oly elv elfogadásáról van tehát szó, mely egészen kívül áll az oeconomia terén, hanem arról, hogy egy elv, melynek eddig másodlagos szerepe volt, uralkodó elvé s ennek folytán megfelelő törvényhozási védelem tárgyává tehető. Mert pusztá képzelm az, hogy a keresetvékenység számára azoktól különböző alapelvek állhatnak fenn, melyeket az egoisticus üzletember estenként irodájának bezárása után, miután magáról s övéiről minden mellék tekintet nélkül gondoskodott, követni fog. Ha korunkat — igen helyesen — fölötté keménynek s önzőnek tartjuk, ez onnan van, mert sokkal magasabb eszményt alkotunk a valódi emberiségről, mint a minőt rendszerint megvalósulva látunk; de ha ezért lemondanánk az erkölcsi motívumok tekintetbevételéről, nélkülözünk kellene számos gazdasági jelenség alapos megértését is. Talán lehető volna p. egyesületi életüket elméletileg az egyesek közérdekekből, az individuális érdekek pusztá additójából fejteni meg, de a valóság mégis azt mutatná, hogy az egyesületek tagjainak nagy része közvetlenül másokért munkálkodik, s tevékenységének ellenszolgáltatását csak azon öntudatban találja, hogy használt a közös ügynek. S épen Schulze saját nagymérvű sikeres tevékenységét soha sem fogná hiányos elméletéből megfejtetheti.

(Folyt. köv.)

Suart Mill

és a mai nemzet-gazdaságtan.

Lange F. A. után.

— Első közlemény. —
(Folytatás.)

Az egoismus nemzetgazdaszata azon axiomákból indul ki, hogy az ember csak személyes szükségletei által ösztönöztetik a munkára, s hogy a munkafelosztásnál szolgálatot szolgálattal cserél ki, hogy továbbá mindenki másnak lehetőleg magas ellen-szolgáltatását lehető kevés önmunkával igyekszik megnyerni, s hogy e szemközti álló érdekek szabad játéka által lehető legkedveőbb összseredmény jó létre.

A communismus nemzet-gazdaszata kedvezőbb össz-seredményt vár mindenkinek rendezett közreműködésétől; szerinte kiáltó igazságtalanságokhoz vezet a szabad verseny pusztá elve, s a meztelen önzés helyett a testvériség elvét lehet és kell alkalmazni.

Se a comunista nem tagadhatja azt, hogy az önzés eddig uralkodó elv volt a történelemben, se az egoista, hogy a közösség elve képzelhető. Az első szerint azonban tulélte magát az egoismus, s a megérett emberiség végrehajthatja azt, a mi nemünk gyermekkorában lehetetlen volt; utóbbi mindezt az emberi természet mellett abszolút lehetetlenségnek véli. A küzdelem tehát a lehetősége vagy lehetősége körül forog egy nagy lépésnek, melyben természetesen azok, kik lehetetlennek vélik, a legfélelmezőbb viszácses veszélyét látják. De valahányszor a történelemben egy új elv küzd a régi ellen, előre is valószínű, hogy az alapos és elfogulatlan vizsgálat a küzdelmet sokkal kedvezőbbé teszi az újnak részére, mint a nagy tömeg képzelni. Mert keveseknek lévén szokása a felhozott érveket logikai értékek szerint

vizsgálni, a conservativ oldalon áll az értelmeseknek egész átöröklött bölcseletes s a hagyományos előítéletek nagy tömege, mely a közönséges vitában mindent háttérbe szorít, holott a szigorú s methodicus vizsgálat által számításba sem vehető. Ebből könnyű megfejteti azt, hogy egy oly férfi, mint Mill, a communismust, melylyel még a tudós és éleselmjű Roscher is csak előítéletek- és félreértéseket állít szembe, annyira kedvezően itéli meg, bárha tényleg nem csatlakozik is hozzá.

— Második közlemény. —

Általában nem kell felednünk, hogy a nemzet-gazdaság nagy irányelveivel szemközti a szigorú theoreticus egészen más álláspontot foglal el, mint p. egy Bastiat, kinek irodalmi tevékenysége a bizonyos esztázatokban felismert veszélyt a polgári társadalom érdekében törekszik ellensúlyozni. Az emberi egoismus dogmája épen oly kevéssé indíthatja meg az elméleti buvárt, mint az emberiség communismus általi megváltásának hite. Mi sem tartanádja őt vissza attól, hogy a nemzet-gazdaság elemi tan-tételeinek leszármaztatásában aként járjon el, mint-ha kizárólag e tényező léteznék, bárha meg van győződve az ellenkezőről. Nincs exact tudomány, melynek ne kellene egy eljáráni, hogy egyszer megnyerjen egy hypotheticus elméletet, mely legalább közel áll az igazsághoz. A nemzetgazdaság is Smith Ádám óta ez utra tért, s csak a jelenkor néhány korlátolt elméje téveszté az egyszerű valósággal össze ezen hypotheticus felvételeket. Ha e kétségkívül mulékony tévedésektől eltekintünk, a személyes érdekek nemzetgazdaszata e tannak mindig első, nélkülözhetlen része fog maradni. A társadalom törvényeinek megismerhetése mindig szükségessé teendő önkényes feltételek sorozatát — mint ez a physica és mathematicában folyvást történik —; de a nemzet-gazdasággal foglalkozás pusztá ténye senkit sem

ma közt, melyet a választók 1872-iki összeírása ki-tüntet, a mely utóbbinak hiteles példányai ugy az országos levéltárban, mint a megyei levéltárakban le vannak téve.

Ezek hitelességéhez tehát szó nem férhet, leg-felebb férhetne szó ahhoz, ha olyan községek sze-meltettek volna ki, melyek alkalmasak azon eredmény kimutatására, melyet elérni kívántam. Erre nézve azonban bátór vagyok a t. ház előtt kijelenteni, hogy nem félszeg, nem egyoldalú kimutatást akartam a t. háznak benyújtani, hanem a tényleges, a valódi ál-lást kívántam leplezetlenül a t. háznak előterjesz-teni. Annak, hogy csakugyan így jártam el, van egy természetes övszere s ez a nyilvánosság, és midőn a t. háznak asztalára leteszem az összeírásokat, a me-lyekben azon egyes községek ki vannak mutatva, a melyek az összeírás eszközölésére kizemeltettek: min-denki bírálataira bocsátom, látható-e itt a részrehaj-lásnak csak legkisebb nyoma is? És ha méltóztatik parancsolni, nemcsak a községek névsorát bocsátom a képviselő urak rendelkezésére, hanem az összeirt egyének névsorát is.

Polemizál ezután Kemény Gábor egyes állítá-sai ellen, melyek nem általános érdekek. Továbbá nem tartja a főrendiház módosítását elfogadhatónak, mert nem világos.

A törvénynek minden esetre főkelléke, hogy világos legyen és félremagyarázásokra okot ne szol-gáltasson; még inkább szükséges ez akkor, midőn arról van szó, hogy a választási jogosultság fölött ezentul a Curia ítéljen. A főrendiház szövegezése pedig hivatkozik egy olyan földadóptólakra, mely jelenleg törvény szerint nem létezik. Hivatkozik ugyan a 3% os földadóptólakra, melyet az 1868 XXV. t. cz. föllájtott, de melyet már tökéletesen figyelmen kívül hagy, mellőz és nem emlit meg az 1870. 50. t. cz.; melyben, midőn az 1868. 23-ik t. cz. foly-tatásáról van szó, a 3%-os földadóptólék nem em-líttetik, hanem föllájtatik az erdélyi földadóra néz-ve adófejében 13% és ehhez földtehermentesítési-járulék 9%. Az 1870. 50. törvényezikben s ez a je-lenleg érvényes a főrendiház által említett földadó-ptólékról szó nincs.

De a főök, mely arra birta, hogy a képviselőház eredeti szövegét helyesebbnek tartsa a követ-kező: azt mondják mindig, hogy a census e módo-sítása csak nyolcz erdélyi megyére nézve tesz kü-lönbséget, ő figyelembe akarja venni Erdélynek töb-bi részeit is.

A székelysékeken volt eddig a régi jog alap-ján összeirt választókkal együtt mintegy 55 ezer vá-lasztó, a népesség ezen székeken felmegy 400 ezer-re. A képviselőház elfogadott összege szerint e szé-keken adó alapján a választók száma megy 6—7 erre, a főrendiház módosítása szerint menne 3—4 ezerre, s így az összes lakosság 1 perzentjére. Tud-já azt, hogy most, midőn a régi jog alapján sokan jogosultak a választásra, ez lényeges különbséget nem tesz, de nem találja méltányosnak oly nagymérvű kizárását azoknak, kik 72-ben 20 évesek nem lé-vén, a régi jog alapján nem irattak be.

Beszédét így fejezi be:

Ezek azon tények, melyeket a t. háznak tájé kozására előadni kötelességemnek tartottam. S mi-után a mult alkalommal ezen kérdés nagy szenve-délyességgel, s a nemzetiségi kérdésnek a vitába va-ló belevonásával tárgyalattott, arra kérem a t. kép-vízelő urakat, kik még felszólalni szándékoznak, méltóztatassanak lehetőleg tárgyalagossan szólni, mellőzve a nemzetiségi kérdést (Helyeslés), mert ha mindun-talan, mind a választási, mind a közjegyzői tör-vényjavaslatok tárgyalásánál ismét és ismét a nem-zetiségi kérdést állítjuk előtérbe, ez sem a szőnye-gen levő tárgyra, sem a bármelyik nemzetiségre, sem általában az országra, s annak nyugalma rádvös ha-tással nem lesz. (Helyeslés.) Ezt ajánlom a t. ház figyelmébe. (Helyeslés.)

(Vége következik.)

NAPI HIREK.

Kolozsvár, november 5. 1874.

— Molier „Fővény”-ének tegnapi előadásán Mátrai egyik legsikerültebb alakítását szemlélhetők. Hozzá vannak ugyan szokva, hogy Mátrai minden jelentékenyebb szerepét a legapróbb részletekig (né-ha egész a tulzásig) kidolgozza, de az ilyen na-gyobb szabású feladatok mintha még inkább foko-znák közönségünk méltó kedvencének buzgalmét, természetü adományait értelmes tanulmány és hiv fel fogás támogatván. De épen ez előnyös oldal hordja egyszersmind magával a hátrányt is: a tul-ságos színezés Mátrainál ugy sem ritka hajlan-dóságának nagyobb mérvű érvényesülését is. Most is, p. o. masqueja oly; végkép elagott őzt mutatott be, a kinek szerelmes vágyódásai egész a karika-tura szélsőségeig csapongtak. Nem így a kincs eltű-nésekor, a jegyzőkönyv készültkor s legkivált a lá-da visszakérítésekor midőn a művészt hatása mondhatni teljes vala. Mellette elég sikerült ősz-hang uralkodott. Szacsvai és K. Papné (gyermekai) Krasznai (Valére) sőt még Mátrainé (Frusine) is Vi-dor (Jakab) is segítették az előadás sikerét, Közön-ség csekély számmal.

— A helybeli iparos-egylet f. november hó 8-án délelőtt 11 órakor szállásán néhai elnöke Krémer Ferencz arcképe leleplezési ünnepélyt tart-

ja meg, következő sorrenddel. 1. „Hymnus” előadá-sa a polgári énekkar által. 2. Elnöki megnyitó be-széd. 3. Krémer Ferencz életrajza, felolvassa Kole-szár Sándor. 4. jegyzőkönyv felolvasása számadás-tétel és köszönetnyilvánítás. 5. „Szózat”. Mely ün-nepélyre a nagyérdemű közönség néhaiunk ügytár-sai elváratai, az iparos-egylet összes tagjai tiszte-lettel meghívattak. Az egylet választmányának 1874. Október 31-én tartott üléséből. Tauffer János ideigl. elnök.

— Strasser Sámuel ur helybeli vendéglős a kolozsvári önkéntes tűzoltók pénzalapja javára, azon szép ajánlatot tette, hogy a mig mostani helyén ven-déglős lésszen, havanként 5 frtot fog adni és folyó november havára 5 frt összeget előlirtoz be is szol-gáltatott, miért is az egylet részéről városunk jó in-dulata polgárának ezennel nyilvános köszönetet mon-dani illőnek tartja. Minorich főparancsnok. E nagy lelkű ajánlat nem szorul commentarra, a fennebbi összeg 1200 frt kamatjának felel meg s mi csak azt óhajtuk, hogy tűzoltóink egylete számos ily támo-gatókra találjon nemcsak a polgári osztály, hanem az ilyenmű áldozatokra képebb magasb körök-ben is.

— Popasu ujonnan választott metropolita el-nöklele alatt a g. keleti egyházi nemzeti congressus e hó 3-án gyűlést tartott, melyben Babes felolvasta a consistorium működéséről szóló jelentést. A consistori-um e szerint az utolsó congressus óta 23 gyűlést tartott, s a bejött 59 ügydarab közül 54 elintéztett. E jelen-tés egy 9 tagu bizottságnak adatott ki jelentés vé-gett. Ezután a különböző bizottságok választattak meg.

— Torda aranyosi gazdasági egylet. A tor-da-aranyosi gazdasági egyletnek f. hó 8-án d. e. 11 órakor Wolff Gábor ur lakásán választmányi ülése lesz, melyre mind a belakók, mind a külső ta-gok ezennel meghívattak. Tordán, 1874. nov. hó 4 én. Vélcs Ödön, titkár.

— Berzenczey László tizenkilencz havi tá-vollét után visszatért Budapestre. Átélt viszontag-ságairól a bombay „Times of India” nyomán már bővebben emlékeztünk meg, és jelezzük, hogy Ber-zenczey ur a magyar nemzet törzseroknait kereste Kelet-Ázsiában. A „N. P. J.” mai számában ismét olvasunk róla több közleményt. B. már az 50-es évek elején, mint kutahiai emigrans tervezett ily utazást, de a török kormány nem bocsátotta el Kuta-hiából. Utóbb Amerikából ment Ázsiába, és Chinán át Kukuoorba iparkodott, azon reményben, hogy ott megtalálja a hungmahulokat, kiket nemzetünk törzseroknainak vél. De a hong-kongi angol consul lebesztette és ő hazajött. Mult évben a chivai expe-ditiónoz, akart csatlakozni, de ott idegeneket nem tűrtek. Más utat választott tehát. Ápril végén Szt.-Pétervárra ment onnét a „Journál de Patersbourg” szerkesztője Horn és Langenau báró tábornok köz-vetítése folytán Moszkvába, Kazanba, az Uralon át Jekaterinenburgba, és innét Sziberiába utazott. — Itt megtudta, hogy a keletindiai kormány Jakub-khánnak Kasgarba expeditiót küldött. — Az orosz hatóságok előzékenysége folytán megengedett neki az orosz határon tul menni. Kauffmann tñok volt az, ki megadta neki az engedélyt, hogy Taskandba utazhassék. Mult év végén megindult az altáji he-gyek felé, de csak kéthavi veszteglés után jutha-tott el a Narin-szoroshoz; az utazás sok viszontag-sággal járt, a magas hegyeken a ritka levegő miatt hegyi betegségeknek volt kitéve, heteken át lovagolt ösvénytelen jég és hósvatagokon, egyrészt a gya-nakvó barbár népek, másrészt az angoloktól tartva, kik orosz kémnek vélték. Tavaszkor Tsakmakba ért, a khán birodalmába; ott eszmáit levágtatta beteg lábairól és pihenni akart, de már más napra fog-ságba vetették. Csak az angol expeditio érkezte után szabadított ki; de az országot nem volt szabad beutazni, és így eredeti céljától el volt útve. Hogy az angolok mint bizalmatlankodtak és a kelet-indiai sajtó ezért mint korholta a kormány közeget, arról már a bombayi lapból értesültünk. Berzenczey négy hétig maradt Bombayban, onnét egy Lloyd-gőzösön Port-Saidba, és innét egy orosz hajón Kon-stantinápolyba utazott; szombaton megérkezett Buda-pestre.

— Román izgatás Egy obscurus román lap az „Orientul Latinu” a következő nyomorult mo-dorban emlékszik meg Hóráról: Nov. 1-én 90 éve, hogy a Kárpátokon inneni románok a képzeltetlen szenvedések közepette kitűzték a szabadság zászlóját Hóra karjai által! 90 éve, hogy megtelven a keserűség pohara, a mesztákovi (Kis-Nyires Zarándban) téren összegyűltek s sorsuk javításáról tanácskoztak. Midőn az elnyomottakra nézve nincs más törvény, mint a mely az elnyomást élesíti, midőn az elnyo-mók egyszersmind törvényhozók s bírák is, midőn a törvény első sorban arról gondolkodik: hogy a pa-naszlónak szava elfojtassék, akkor az elnyomottnak csak egy ut, egyetlen mentő eszköz marad rendelkezésére: a boszu ítélőszékel Ez a legfelsőbb és leg-borzasztóbb ítélőszék! Ép azért ezt az uristen csak a népnek tartotta fen, csak őt tartván méltónak annak bírására! Midőn tehát a nép, e hatalmas értelmében, fölemeli szavát, mondatik: hogy az isten szava! (Itt hosszas és részletes leírása következik a románokon állítólag elkövetett földesuri nyomásoknak, mig Hóra Mesztákovban összegyűjtötte a népet s kitűzte a forradalom lobogóját.) Hóra Schultznak, a kormány küldöttének azt felelte: hogy a románok

szívesen felcserélik nyomorult életüket a halállal, mert így legalább utódaik belépnek az emberiség jo-gaiba s elégedettek leendnek! Mi az utódok belép-tünk az emberiség jogaiba 1848-ban, de elégedetle-nek vagyunk, mert a nemzeti és politikai rabsszol-gaságból még nem bontakoztunk ki. S mit tettünk 90 év alatt? Még 10 év van 1884-ig, Hóra 100 éves évfordulójáig. Feleljen a román értelmiség: a 10 év lefolyása is oly semmittevés, oly közönyben fog-e találni, mint most? Az a nép, mely a hősei iránti kegyeletet elveszti, nem életrevaló! A tömeg-ből nem halt ki a kegyelet, de az értelmiség nem tudja megmutatni az oltárt, melyen az lobog. Értel-miség! van még 10 évéd, szedd össze magad s ja-vítsd ki azt, mit 90 év alatt elmulasztottál! készül-jetek románok, különösen ti erdélyiek, hogy 1884-ben a hőstőket megillető tisztességet leróhassátok! adja isten: hogy a románok a századik évben élvez-hessék azon megelégedést, melyért a hős és mártyr halállal kimnt Hóra küzdött!

— Iskolába járó feleségek. Texasban (Észak-Amerika) egy iskolatörvény létezik, mely szerint a két nem ifjúsága hat és tizennyolcz év között kivé-tel nélkül köteles a nyilvános iskolák előadásait hallgatni, máskülönbön büntetésben részesül. De mint hogy Texasban nagyon korán házasodnak az embe-rek, a törvény sokszor igen neveltségessé válik. Így az iskolabiztos nemrég egy tizenhét éves nőtől, kit pénzbírságra ítéltek, mert nem látogatta az iskolá-kat, a következő sorokat kapta: „Nekem férjem van, kinek házát vezetem, s gyermekem, kit ápol-nom kell; mosok, főzök, dolgozom s nincs idő arra, hogy az iskolát látogassam. Kérem tehát őnt, ment-sen a pénzbírság alul s egyáltalában a férjes nőknek adjon annyi szabadságot, hogy otthon telje-síthessék kötelességeiket s ne legyenek kényszerítve az iskolázásra.”

— Párisi statisztika. A „Bulletin Francais” szerint Párisnak a legutóbbi népszámlálás alapján 1,851,792 lakosa van. 1873-ban a francia főváros-ban született 55,905 gyermek és pedig 28,244 fiu és 67,261 leány. A születések száma 989-czel volt kevesebb, mint 1872-ben. 1873-ban a törvényes szü-letésű gyermekek a törvénytelenekhez oly valóban ijesztő arányban állottak, mint 100 a 369-hez; a házasságon kívüli gyermekek alig egy ötödrésze tör-vényesítettett. Meghalt Párisban 1873-ban 41,732 ember és pedig 21,380 férfi és 20,352 nő. A há-zasságok száma 18,520 volt: 1853-mal kevesebb, mint 1872-ben.

— A Magyar zeneakadémia elnöküül (talán igazgatójaul?) a „P. N.” értesülése szerint a köz-oktatásügyi miniszter Liszt Ferenczet terjesztette ő felsége elé. Liszt a jövő hó elején érkezik a fővá-roshoz, és állását elfoglalja.

— Beszterce vidékén a szüret várokozáson felül jól ütöt ki. A legjobb mustnak erdélyi vedre 80 krtól, 1 frt 20 krig kapható; a gyengébb 60-75 kr,

— Hamis pénzt verők fogattak el pár nap-pal ezelőtt Malé-ban (Dél-Tirol). A pénzverők 18-an voltak s nagyobb részüik Brescia és Veronából volt. Francia papírpénzt hamisítottak és pedig 25—10—5 s 2 frankos bankjegyeket.

— Papírhordókat találtak fel pár hó előtt Washingtonban s most már több gyár kizárólag ily hordók gyártásával foglalkozik Amerikában. A papir-hordók már meglehetősen forgalomba is hozattak az Ujvilágban; — igen jóknak, czélszerűnek mondják. A papir, melyből a hordót alakítják, szalmából ké-szül, melyet ezelőtt Amerika nyugoti részében nagy halmazokban szoktak elégetni, miután nem volt mi-re használni. A papir vastag — és erősen meg-préseltetik, miáltal nagy szilárdságot nyer. Az ily papírból készült hordó hengeralakú, tartósabb a fa-hordónál s azonkívül csak fél akkora súlylál bir és hozzá még 20 százalékkal olcsóbb. Mindezek nagy előnyök és még nagyobb az, hogy az eddig értékte-len szalma végre praktikusán felhasználatik.

— A francia demokraták nagymérvű aláírást indítottak meg Garibaldi új művére, hogy a szűkül-ködő öreg szabadsághősen ezzel is segítsenek. Hugó Victor maga 500 példányt rendelt meg 5 frankjával.

— Bécsi lapok nov. 3-ról jelentik: A ma éj-jel Prerauba érkezett 815. sz. brünni vasutvonaton a Prerauba megérkezés alkalmával a II. oszt. waggon-ban egy utast megölve találtak; nyaka elvágva és pénztárcájára kirabolva volt. A megnyitoltkann neve Katscher Ernő, Oláh-Meserits melletti Brancból va-ló. A gyilkosról még semmit sem tudhatni.

— A Sahara sivatagnak tengerré átalakítása foglalkoztatja most az angol vállalkozó köröket. Mi-tán a középtenger színe sokkal magasabban áll, mint a Sahara-sivatag, szándékuk az, hogy a középtenger vizét levezetik a sivatagra s így Algír belsejében 40 milliárd köbmertnyi tenger fog keletkezni, mely nem csak a szomszéd nomád törzsek betörései ellen fog gátul szolgálni, de azonfelül a kereskedelemnek s kivált az ottani egészségi viszonyoknak is nagy hasz-nára leend. A tervet 1872-ben Roudaire E. francia tengerészkapitány hozta föl s nagy pártolásban re-szesült Leverriernél, a párisi csillagda igazgatójáná s Lesseps-nél, ki a Suez-csatornát építette. Ugyanez év jul. 22-én az ügy a versaillesi nemzetgyűlés elé ke-rült s 25,000 frank utalványoztatott ki az előzetes tanulmányokra. Most azonban Fuchs Ede, ki utóbbi időben a készítőed csatorna helyrajzát megvizsgálta, o danyilatkozott, hogy e célból nem 18 kilomertnyi

csatornát kellend építeni, mint azt Roudaire terve-z te, hanem 100 kilomertnyit — s nem kevesebbről, mint 50 köbmertnyi sziklatömeg s 25 köbmertnyi föld s homok elhordásáról van szó. Az összes költség 300 millió frankra fog rugni. Ily körülmények közt mikor létesül tette az ige — még a jövő titka.

— Szász Károlynak lapunk tegnapi tárczá-jában megjelent „Gyűrű” című költeménye alól a szerző neve tévedésből kimaradt. Ezeennel utánpótol-juk, csak is a szerzőtől kérve bocsánatot, a t. ol-vasók, lapunk korábbi közleményei nyomán, amugy sem igen lehetvén tévedésben a szerzőség iránt, a név hia mellett is.

KÖZGAZDASÁG.

Kimutatás

a bethleni takarékpénztár 1874. oct. havi üzlet-forgalmáról.

Bevétel:

Sept. 30-án pénztár maradék 646 frt 72 kr, betétel 15 tétel után 195 frt 50 kr, visszafiz. vál-tók 20602 frt — kr, jelzálog 20 frt — kr, kama-tok 542 frt 61 kr, különféle díjak 207 frt 34 kr, átírási díj 1 frt — kr, viszleszám. váltók 6700 frt — kr, államilleték 20 kr, elhelyezmény 1000 frt — kr, könyvdíjak 60 kr, alaptőke 112 frt — kr, beirási díjak 2 frt — kr, házbér 25 frt — kr.

Összesen 30054 frt 97 kr.

Kiadás:

Kivett betétek 9 tag után 2009 frt 20 kr, fo-lyó kamatok 29 frt — kr, leszám. váltók 19897 frt — kr, viszlesz. váltók 6700 frt — kr, viszlesz vál-tók kamatai 127 frt 96 kr, előleg 70 frt — kr, üzleti költség 104 frt 07 kr, napi biztos díjak 2 frt — kr, adó, állam s bélyegill. 70 frt 33 kr, tiszti fizetések 93 frt 66 kr, igazgatói % 100 frt — kr, okt. 31. pénztár maradék 851 frt 75 kr.

Összesen 30054 frt 97 frt.

Bethlen, okt. 31. 1874.

Bernády Dániel, Csűrös József, Biró Gyula.

Kimutatás

a kalotaszegi takarékpénztár 1874. okt. havi üzlet-forgalmáról.

Bevétel:

Pénztári maradvány september hó 30. 5098 frt 18 kr, betétekből 1742 frt — kr, visszafizetett le-számítolásokból 36415 frt — kr, visszafizett előle-gekből 720 frt — kr, leszámítolatokból 1013 frt 85 frt, előlegek kamataiból 10 frt 30 kr, beirási díjakból 5 frt 15 kr, késedelmi kamatokból 21 frt 49 krajczár.

Összesen 45,025 frt 97 kr.

Kiadás:

Visszafiz. betételek 3369 frt 84 kr, visszafiz. betétek kamataira 17 frt 70 kr, leszámítolásokra 33795 frt — kr, előlegekre 515 frt — kr, vissza-térített leszámítolatra 5 fri 51 kr, költségekre 99 frt 85 kr, napi biztos díjakra 22 frt — kr, tiszti és szolga fizetésekre 183 frt 32 kr, pénztári mara-dvány oct. hó 30. 7017 frt 76 kr.

Összesen 45,025 frt 97 kr

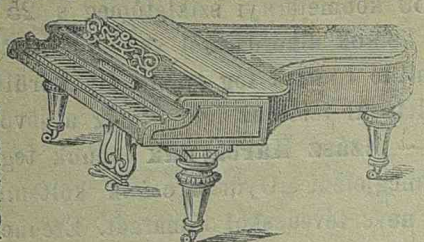
A kalotaszegi takarékpénztár.

Felelős szerkesztő: Szász Béla

— Stein János erd. muz. egyleti könyvtára és kir. egyetemi nyomdász kiadványában megjelent naptárak: Erdélyi képes kis naptár 1875-ik közönséges évre. 17. évfolyam. A király-hágón inneni s néhány királyhágóntuli nevezetesebb vásárok legújabb s ujonnan kijavított jegyzékével. Ára 26 kr. pos-tán küldve 32 kr. Irodai fali nap-tár 1875-re. Katholikus és protestáns, görög-orosz és izraelita naptárral, bélyeg-illeték-táblákkal s a királyhágón inneni kir. törvényezések s járásbíróságok táb-lázatos kimutatásával. Különösen hivata-li használatra Ára 30 kr. postán küld-ve 35 kr. — Sajtó alatt van s no-vember elején fog megjelenni: Erdélyi képes nagyobb naptár 1875-re. Ha-todik évfolyam. Dús tartalma mellett a miniszteriumok, állami számvevőség, kir.kuria, kir. ítélőtáblák s a királyhágón inneni (Erdély) összes törvényeszeki, köz-igazgatási, m. k. bánya- és jószágigazga-tósági, pénzügyi, adó-, posta- és távirda-hivatali; továbbá az állami s más nyil-vános intézeteknek a legújabb és hiteles adatok után összeállított tiszti cím és névtárát fogja hozni s így hivatalnokok, gazdák, magánosok és üzletembereknek szükséges, csaknem nélkülözhetetlen ké-zikönyvül szolgálni lesz hivatra. Ára csak kr. 50 Postán küldve 56 kr.

Nyiltér.

Steindecker S. és társa mai számunkban megjelent hirdetésére figyelemztetjük tisztelt. ol-vasóinkat. Eredeti sorsjegyekről s fönyereményekkel oly gazdagon kiállított sorshuzásról van szó, hogy nálunk is élénk résztvevésre számíthatni. E vállalat annyival nagyobb bizalmat érdemel, mert állami ke-zesség van nyújtva s a fennebbi kár mindenkor szí-goru eljárás és számos nyeresemény kifizetése által vi-ágazerte ismeretes.

Új Zongorák és Harmoniumok,

Pianinok és kurta zongorák
nagy választékban.

Régi zongorák becserélése, javítás és hangolás

jótállás mellett jutányos árban.

Árjegyzékek ingyen és bérmentesen.

(279)

TRISKA FERENCZ,

(24—*)

Kolozsvárt, Mátyáskirályutca, a táviradivattal szemben.

STEIN JÁNOS

erd. muzeum egyi. könyvkereskedése Kolozsvárt ajánlja

a téli időny közeledtével

a következő jeles, szépirodalmi munkákat a t. olvasóegyletek, kaszinók, s egyáltalában a szépirodalom barátainak, kik nyilvános olvasó könyvtárak élvezetében nem részesülhetnek—szíves figyelmébe:

GIL BLAS DE SANTILLANE.

Irta Le Sage,

franciából fordította Benedek Lajos.

Képes kiadás. 4 csinos kötet. Ára füzve 5 frt.

Két erkély szobácska.

Regény. Két kötetben. Irta Flygaré Carlén Emilia.

Ára 2 forint.

LECOQU UR.

Regény. Irta Gaboriau Emil. Francziából. 9 kötet.

Ára 9 frt 40 kr.

Egy uri társaság.

Regény. Gaboriau E. után francziából fordítva. 3 kötet.

Ára 4 forint.

A tűzhely tücske.

Elbeszélés. Irta Dickens (Boz) K. Ára 80 kr.

Pampelonne lovag.

Történeti regény. Irta Gondrecourt A. Francziából. 7 kötet.

Ára 7 forint.

TÉLI ESTVÉKRE.

Jeles külföldi írók beszélyeiből. 2 kötet ára 2 frt.

A szerzetes uralma vagy Róma a 19-dik században.

Irta GARIBALDI tábornok.

2 kötet bolti ára 4 forint helyett csak

1 frt 50 kr.

A KALANDOR.

Történeti regény. Irta Montépin Xavér. Francziából. 9 kötet.

Ára 9 frt 40 kr.

A fekete mise.

Regény. Francziából. Irta Ponson du Terrail. 4 kötet.

Ára 4 forint.

A rejtélyes Páris.

Regény 8 kötetben. Irta Ponson du Terrail. Francziából.

Ára 8 forint.

A torlaszok királynője.

Történeti regény 6 kötetben. Irta Ponson du Terrail.

Ára 6 forint.

PÁRISI TITKOK.

Irta Sue Jenő. Francziából. 15 kötet.

A könnyebb megszerzés végett e munka kötetenként 80 kron is adatik.

Sue Jenő, a bolygó zsidó.

Regény. 16 kötetben. Kötetenként 80 kr.

Három orosz és három angol kalandjai Déláfrikában.

Verne Gyulától. Francziából fordította Ajtai K. Albert.

Ára 2 forint.

A vádlottak padján.

Regény. Irta K. Papp Miklós. Ára 1 frt 20 kr.

Mit beszél a világ?

Regény. Irta K. PAPP MIKLÓS. Ára 1 frt 20 kr.

Szótárak:

Angol — német.

ELWELL, neues vollständiges Wörterbuch der engl. und deutschen Sprache, umgearbeitet und vielfach verbessert. 2 Theile in einem Bande. 16-te Stereotyp-Ausgabe. Halblederband. 3 fl 30 xr.

FELLER, neuestes Taschen-Wörterbuch engl. deutsch und deutsch engl. in einem Bande. 16-te Auflage in Leinenband 1 fl 80 xr.

JAMES, vollständiges Wörterbuch der engl. und deutschen Sprache, zum Gebrauche für alle Stände, 24-te Stereotyp Ausgabe. 2 Theile in 1 Bande. Halblederband 3 fl.

KALTSCHMIDT, neues vollständiges Wörterbuch der engl. und deutschen Sprache nebst einem kurzen Abrisse der engl. und deutschen Sprachlehre. 2 Theile in 1 Bande gebunden 5 fl. 65 xr.

ROTHVELL, neues und praktisches Wörterbuch deutsch engl. und engl.—deutsch. 2 Bände. Leinenband 3 fl 60 xr.

SCHLÖSSING, Wörterbuch der engl. und deutschen Sprache, für Techniker, u. Kaufleute. 3-te Auflage. Neue wohlfeile Taschen Ausgabe. Ghtet 90 xr.

THIEME, neues vollständiges Hand-Wörterbuch der engl. und deutschen Sprache. Zwölfte Stereotyp-Ausgabe. 2 Theile in 1 Bande. Ghtet 3 fl 60 xr. in Halblederband 4 fl 35 xr.

— PREUSSER, neues vollständiges kritisches Wörterbuch der engl. und deutschen Sprache. 2 Theile in 1 Bande. Halblederband 6 fl 90 xr.

Francia — magyar:

MOLÉ, új francia — magyar és magyar — francia szótár. A legjobb kútfők szerint szerkesztve. Harmadik kiadás, 2 rész füzve 3 frt 20 kr: Egybe kötve csinos félbörkötésben 4 frt.

THIBAUT legújabb francia — magyar és magyar — francia zsebszótára. 2 rész füzve 2 frt 40 kr. A kettő egybe kötve 3 frt.

Francia — német:

KALTSCHMIDT, vollständiges Taschen-Wörterbuch der französ. und deutschen Sprache, 10-te Auflage in Leinenband 1 fl 50 xr.

— — — Praktisches Wörterbuch der franz. und deutschen Sprache in zwei Theile. 2-te Auflage. Broschirt 3 fl 60 xr.

MOLÉ, Neues Taschenwörterbuch der französ. und deutschen Sprache, zum Schulgebrauche. 2 Theile in einem Bande. Halblederband 2 fl 55 xr.

— — — Neues Wörterbuch der französ. und deutschen Sprache, zum Gebrauche für alle Stände. Nach den besten Quellen bearbeitet. 2 Theile in 1 Bande, 29-te Stereotyp Ausgabe 4 fl 50 xr.

MOZIN-PESCHIER, vollständiges Wörterbuch der deutschen u. französischen Sprache in 4 Bänden. Mit einem Supplement-Bande. 4-te Auflage. Halblederband 27 fl.

PESCHIER, Wörterbuch der franz. und deutschen Sprache. 2 Bände. Halblederband 9 fl 24 xr.

Továbbá francia — német:

RAMEAU, neues Wörterbuch der deutschen und französ. Sprache nach den besten Quellen bearbeitet. 2 Bände Broschirt 3 fl., in Halblederband gbd. 4 fl 50 xr.

SACHS, encyclopädisches Wörterbuch der französischen und deutschen Sprache. I-ter Theil, französisch—deutsch, complet, broschirt 16 fl 80 xr. in Halblederband 19 fl 20 xr. II-ter Theil, deutsch—französ. in Vorbereitung wird im Jahr 1878 complet.

SCHMIDT, vollständiges französ. — deutsches und deutsch — französisches Hand-Wörterbuch. 2 Theile in 1 Bande broschirt 3 fl 60 xr., in Halblederband 4 fl 32 xr.

SCHUSTER & REGNIER, neues und vollständiges Wörterbuch der deutschen und französ. Sprache 2 Bände broschirt 5 fl 40 xr. in Halblederband 7 fl 02 xr.

THIBAUT, Vollständigs Wörterbuch der französ. und deutschen Sprache, 2 Theile in einem Halblederbande gbd. 70-te Auflage 5 fl 10 xr.

TASCHENWÖRTERBUCH, neuestes franz. — deutsches und deutsch — französisches in einem Bande Ghtet 1 fl. in Leinenband 1 fl 40 xr.

Görög — német:

BENSELER und SCHENKL, griechisch — deutsches und deutsch — griech. Schulwörterbuch, 2 Bände in Halblederband: Gr. — dtsh 4 fl 35 xr., deutsch — gr. 5 fl 85 xr.

JACOBITZ und SEILER, Hand-Wörterbuch der griechischen Sprache. 4 Bände. Gebunden statt 16 fl., nur 10 fl. (Leszállított ár.)

PAPE, griechisch — deutsches Hand-Wörterbuch in 2 Bänden I. Band: A—K. II. Band: L—Z Halblederband 12 fl 60 xr.

— Deutsch—griechisches Hand-Wörterbuch, 3-te Auflage 6 fl 30 xr.

— Wörterbuch der griechischen Eigennamen. 2 Bände. Halblederband 13 fl 20.

SCHMIDT, deutsch—griechisches Hand-Wörterbuch. Halblederband 2 fl 58.

Holland — német:

TASCHEN-WÖRTERBUCH neues der holländischen und deutschen Sprache. Stereotyp Ausgabe. 2 Theile in einem Bande gbd. 2 fl 27 xr.

Latin — magyar:

BARTL és VERESS, magyar—latin szótár. 3-dik javított kiadás. Ára 4 frt.

FARKAS, latin—magyar szótár a legújabb és legjobb források után ára 2 frt.

HOLUB, latin—magyar és magyar—latin zsebszótár. Ára 2 frt 50 kr.

LATIN—MAGYAR iskolai szótár, szerkesztették Finály H. L. és Régeni István kolozsvári tanárok. Ára füzve 5 frt 25 kr., egész vászonba kötve 6 forint.

MAGYAR—LATIN ZSEBSZÓTÁR, iskolai használatra. Ára 1 frt 50 kr.

Lengyel — német:

JORDAN, vollständiges Taschenwörterbuch der polnischen und deutschen Sprache. 2 Theile in einem Bande. Halblederband 2 fl 25 xr.

Magyar-nyelv:

A MAGYAR-NYELV SZÓTÁRA. A m. tudományos akadémia megbízásából készítették Czuczor Gergely és Fogarasi János. Füzetenként 1 frt. (Eddig 28 füzet jelent meg.)

BALLAGI MÓR, a magyar-nyelv teljes szótára. 2 kötet. Füzve 8 frt. A kettő egybe kötve félbörben 10 frt.

Ugyan csak

Stein János kereskedésében
kaphatók:

A holttestek elégetése,
mint a legokoskerübb temetkezési mód.
Irta Wegmann Ercolani.
Ára 50 kr.

Hogyan boldogulunk?

Irta dr. Matheos Vilmos. 2 kötet.
Ára csak 1 frt.

Három orosz és három angol kalandjai Déláfrikában.

Verne Gyulától. Francziából fordította Ajtai Albert. Ára 2 frt.

A hasonszenvi gyógyrendszernek alkalmazása a közéletben nemorvosok részére.

Irta dr. Dudits Miklós.
I. füzet. Ára 80 kr.

(211)

(8—19)

„PURITAS.” Haj-íjító-tej.

A „Puritas” nem hajfesték, hanem tejemű folyadék, mely majdnem azon csodálatos hatással bír, hogy ősz hajakat megifjít, az-az lassanként, még pedig legke-sőbb tizenégy nap alatt ama színt visszaadja, melylyel eredetileg bírt!

A „Puritas” nem tartalmaz festékanyagot. A haj tetészes szerint vízzel mosat-hatik, lehet fehérrel átvont vánkason aludni és gőzfürdőköt használni, a festéknek nyoma sem vehető észre, mert a

„PURITAS” nem fest, hanem ifjít.

A használat

a világon a legegyszerűbb. A tejből a kére-öntetik, s addig dörzsöltetik vele a haj, míg kellően meg van nedvesítve, s ez minden-nap egyszer ismételtetik. Ebből áll az egész. Ha a haj ismét visszanyerte eredeti természetes színét, mi rendszeren tíz-tizenkét nap múlva történik, további fenntartására elegendő a tejként hetenként 2—3-szor való használata, s ugy bajusz-, pofa- és telesza-kál, valamint a leghosszabb női haj is meg-ifjittathatnak.

Egy üveg „Puritas” ára 2 frt. (pos-tai szétküldésnél 20 krral több) s készpén-zel, vagy utánvétellel kapható Franz Ottó és társánál Bécs, Mariahilfer-strasse 38. szám.

Raktárak:

Fogaras: J. P. Hermann gyógyszerész.
N. Szeben: Gürtler Károly.
Kolozsvárt: Valentini gyógyszerész Redoute soron.
Ségesvárt: J. B. Teutsch.

(420)

(2—12)

Kezet kell nyújtani a szerencsének! 375,000 bir. márka

főnyereményt nyújt kedvező esetben a leg-újabb nagy pénzkiosorolás, a mely a magas kormány által van engedélyezve és biztosítva.

Az új terv előnyös beosztása olyan, hogy kevés hó alatt 7 húzásban 43,300 nyere-mény jó biztos elhatározás alá, ezek közt esetleg főnyeremények a 375,000, különösen pedig a 250,000, 125,000, 90,000, 60,000, 50,000, 40,000, 36,000, 30,000, 24,000, 20,000, 18,000, 15,000, 12,000, 6000, 4000, 203-szor 2400, 412-szer 1200, 512-szer 600, 599-szer 300, 19,700-szor 135 bir. márka sat.

A nyeremény-húzások tervszerileg hivata-losan vannak megállítva.

A legközelebbi első nyereményhúzására ez az államtól biztosított pénzkiosorolásnak 1 egész eredeti sorsjegy ára csak 2 tallér, vagy 3/4 frt. bankjegyben
1 fél eredeti sorsjegy ára csak 1 tallér, vagy 1/2 frt. bankjegyben
1 negyed eredeti sorsjegy ára csak 1/4 tallér vagy 50 kr. bankjegyben
az összeg beküldése mellett.

Megrendelések a legnagyobb figyelemmel azonnal teljesítetnek, s mindenki az állampe-cséttel ellátott eredeti sorsjegyeket kap.

A megrendelésekhez ingyen csatoltatnak a szükséges játéktérvek s a résztvevőknek fel-szólítás nélkül küldjük meg minden húzás után a hivatalos nyeremény-lajstromokat.

A nyeremények kifizetése állami jót-állás mellett mindig pontosan történik s egyenes megküldés, vagy az érdekeltek kíván-ságára, Austria minden nagyobb piacán létező összeköttetéseink által, eszközölhetik.

Üzletintek mindig pártolja a szerencse s több tetemes nyeremény mellett többször volt már hivatalos bizonyítványok szerint szeren-csének az első főnyereményekhez, a mit a részt-vevőknek ki is fizettünk, így jön a 1. ó. ok-tober 7-kén is a főnyeremény nálunk megnyerve.

Egy ily, a legszilárdabb alapon fekvő vállalat iránt előreláthatólag igen élénk részvételre számíthatni, kérjük tehát, hogy min-den megrendelést eszközölhessünk, azokat mi-nél előbb és minden esetre még f. 6. no-venber 17-ke előtt hozzánk beküldeni.

Steindecker S. és Társa,

bank- és váltó-füzete Hamburgban.

Mindenmely államkötény, vasúti részvény és kölcsön-sorsjegy bevásárlása és eladása.

U. I. Ezennel közöljük az eddigi bizalmat s a midőn az új kiosorolás kezdődével a résztvevőre ezennel tisztelettel felhívást intézünk, ezután is ügykezni fogunk, hogy pontos és szigorú szolgálattal által résztve-vőink teljes megelégedését kiérdemljük.

Fennbibiék.